

Studieplan for Samfunnsfag for grunnskolelærerutdanning 5-10 (60 studiepoeng) (2019– 2021)

Fakta om programmet

Studiepoeng: 60

Studiets varighet: 1 år

Undervisningsspråk: Norsk

Studiested: Halden

Innholdsfortegnelse

- Informasjon om studiet
- Hva lærer du?
- Opptak
- Oppbygging og gjennomføring
- Jobb og videre studier
- Studieplanen er godkjent og revidert
- Studiemodell

Informasjon om studiet

Studiet er et valgfag i 4. studieår i Grunnskolelærerutdanningen 5-10 (240 studiepoeng).

Samfunnsfag i grunnskolelærerutdanningen omfatter fagdisiplinene historie og natur- og samfunnsgeografi og fagområdet samfunnskunnskap. Faget skal utvikle kompetanse til å undervise i grunnskolen på 5.-10. trinn, og skal legge vekt på faglig fordypning. Studiet skal kvalifisere studenten til å kunne arbeide selvstendig både med fagspesifikke og didaktiske utfordringer.

Faget skal settes inn i et fagdidaktisk perspektiv og forberede studentene til yrkesrollen som samfunnsfaglærer. Gjennom ulike tilnæringsmåter til undervisning og didaktisk refleksjon skal studentene utvikle en lærerrolle som fremmer elevenes samfunnsbevissthet og interesse for faget.

Samfunnsfag skal utvikle en bred forståelse for samspill og konflikt mellom mennesker, samfunn og natur i ulike tidsepoker og i ulike deler av verden. Studentene skal arbeide med utvalgte geografiske områder, historiske epoker og ulike samfunnsfaglige områder. Faget skal bidra til kunnskap om samenes historie og situasjon som urfolk.

Arbeidet med samfunnsfag skal fremme studentens samfunnskompetanse og evne til å være medborger i et flerkulturelt samfunn. Studenten skal også oppøve sin evne til å bidra til slik læring i grunnskolen.

Faget skal bidra til at studentene kan arbeide med grunnleggende ferdigheter og faglige ferdigheter; å kunne uttrykke seg muntlig og skriftlig, å kunne lese og regne, og å kunne bruke digitale verktøy.

Det er krav om politiattest og tuberkulinkontroll til studiet, se nærmere informasjon i studieplan for Grunnskolelærerutdanning 5-10 (240 studiepoeng).

Hva lærer du?

Studiets læringsutbytte

Kunnskap

Studenten

- kan utforme en samfunnsfaglig analyse med historiske og sosiologiske perspektiver som f.eks. drøfting av makt, kjønn, identitet og sosialiseringprosesser
- har profesjonsrettet kunnskap om skolens rolle i demokratiske prosesser, og om økonomisk og demokratisk samfunnsdeltakelse i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv
- har kunnskap om endringer i værmessige forhold og klima og hvordan disse påvirker menneskers samspill og tilgang til ressurser og ressursbruk i en bærekraftig utvikling
- har forståelse for hvordan ulike prosesser har formet natur og samfunn over tid
- har kunnskap om grunnleggende teorier, begreper og tenkemåter for å forstå bærekraftiges sammenhenger og samfunnsutvikling over tid
- har kunnskap om, og forstår konsekvenser av, ulik befolkningssammensetning og befolkningspolitikk, også blant minoriteter og samer
- har kunnskap om fremveksten av moderne produksjonsformer, industrialisering og velferdsutvikling i samfunn
- har kjennskap om de historiske, politiske og geografiske hovedtrekkene ved samfunnsutviklingen i Norge og andre deler av verden
- har bred profesjonsrettet kunnskap om ideologier, makt, politiske systemer og konflikter
- har profesjonsrettet kunnskap om den historiske utviklingen av politiske ideologier og hvordan disse preget etterkrigstiden i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv
- har kunnskap om politiske og territoriale prosesser og konflikter, samt deres betydning for menneskers identitet og nasjonsbygning
- kan analysere samfunnsutvikling på mikro- og makronivå i lys av politikk, økonomi og bærekraftig utvikling
- har kunnskap om hvordan tilrettelegge for dybdelæring og tverrfaglig arbeid i samfunnsfag
- har kunnskap om spesifikke områders geografiske, politiske, historiske og økonomiske utvikling, særtrekk og dens betydning for omgivelsene og for menneskers leveste
- har kunnskap om de historiske hovedtrekkene ved samfunnsutviklingen i Norge, Sápmi og verden fra antikken til i dag
- kjenner til undervisningspraksis og -utfordringer i samfunnsfag på 5.-10. trinn
- har kjennskap til sentrale samfunnsfaglige kilder i faget og kritisk vurdering av disse
- har kunnskap om relevant forsknings- og utviklingsarbeid innenfor fagområdet
- har kunnskap om samfunnsfag som skolefag og nyere samfunnsfagdidaktiske metoder og teorier

Ferdigheter

Studenten

- kan bruke forskning om nasjonal og internasjonal politikk, historie og økonomi som perspektiv på samfunnet
- kan tenke historisk og økonomisk om produksjon og fordeling i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv
- kan diskutere minoriteters rettigheter i Norge og det mangfoldige samfunnet som ressurs og utfordring, samt samenes status som urfolk

- kan analysere moderne samfunns- og statsutviklinger og tilrettelegge for dybdelæring og kritisk tenkning i skolen
- kan bruke didaktisk innsikt og forskning til å skape og evaluere varierte undervisningsmetoder og læremidler ut fra hva som fremmer dybdekompetanse og en analytisk forståelse av læreplaner
- kan analysere og evaluere forskning og politiske argumenter om menneskerettigheter, medborgerskap og demokrati og anvende denne kunnskapen i profesjonsutøvelsen
- kan bruke flere perspektiver til å analysere en eller flere konflikter og regional utvikling i nyere tid.
- kritisk vurderer samfunnsdebatter i lys av målene om en bærekraftig samfunnsutvikling
- kan tilpasse undervisningen til enkelt eleven ved å legge til rette for varierte og differensierte læringsaktiviteter
- kan bevisstgjøre elevene i valg av læringsstrategier og betydningen av metakognisjon
- kan anvende nøkkelbegreper og innholdsbegreper i samfunnsfag
- kan drøfte sammenhengen mellom gjeldende læreplaner, kunnskapsteori og praktiske fagdidaktiske avgjørelser i samfunnsfagundervisning
- kan planlegge, lede og vurdere elevers læringsarbeid på en måte som tar hensyn til mangfoldet i elevgruppen, ulike behov og kulturell og språklig bakgrunn
- kan bruke og vurdere digitale verktøy og kilder i opplæringen, og bidra til at elevene kan forholde seg aktivt og kritisk til digitale medier
- kan planlegge, lede og vurdere elevers læringsarbeid på en måte som tar hensyn til mangfoldet i elevgruppen, ulike behov og kulturell og språklig bakgrunn
- kan bruke og vurdere relevansen av faglige hjelpemidler og uttrykksformer i samfunnsfag
- kan kritisk vurdere lærebøker og andre læremidler til bruk i opplæringen
- kan ta i bruk og veilede elever i sentrale samfunnsfaglige metoder

Generell kompetanse

Studenten

- kan sette i gang og lede læringsprosesser som sikrer progresjon i arbeid med dybdekompetanse, tverrfaglighet, grunnleggende ferdigheter, og kartlegge arbeidet med sikte på å tilpasse opplæringen til elevers behov og gi læringsfremmende tilbakemeldinger
- kan forberede elever til å leve i og forstå et mangfoldig og demokratisk samfunn og fremme kritisk tenkning og bærekraftig utvikling
- kan filtrere og vurdere samfunnsfaglige og statistiske kilder og ressurser for å svare på sammenhengende spørsmål og gi elever opplæring i å vurdere digitale ressurser
- har forståelse for samfunnsfagets betydning for etisk refleksjon og livsmestring
- kritisk reflektere over samfunnsfaglige problemstillinger og sammenhenger mellom fortid og nåtid
- kan reflektere over egen praksis, oppdatere seg faglig, og tilrettelegge for dybdelæring og tverrfaglig arbeid i skolen
- har innsikt i elevers forståelse av faget og kan arbeide selvstendig og sammen med andre for å identifisere, analysere og løse problemer knyttet til elevers læring og utvikling i samfunnsfaget

Opptak

Ingen krav ut over opptakskravet til Grunnskolelærerutdanningen 5-10 (240 studiepoeng).

Oppbygging og gjennomføring

Studiets oppbygging og innhold

Studiet omfatter geografi, historie og samfunnskunnskap.

Studiet består av fire emner, hver med et omfang på 15 studiepoeng.

Emne 101 Samfunnskunnskap og historie (5-10)

Emnet gir grunnleggende innsikt i historiske, politiske og sosiologiske sammenhenger som bygger opp sosial selvforståelse og legger til rette for samfunnsmessig deltakelse. Skolefagets hovedområder samfunnskunnskap og historie hjelper elever til å forstå sine røtter, identitet og samtidig kritisk med tanke på å være med på å utforme fremtiden. Kritiske perspektiver på politikk og økonomi i historie og ulike kulturer i og utenfor Norge vektlegges.

- Borgerskap, samfunns- og statsutvikling
- Maktforhold, stormaktkriser og imperialismen
- Produksjonsformer og industrialisering
- Sosiologiske perspektiver

Emne 102 Geografi og samfunnsfaglige metoder 1 (5-10) (vårsemesteret)

Arbeid med samfunnsfag innebærer å bli kjent med hvordan fysisk miljø og menneskene påvirker hverandre over tid, samt å reflektere over faglige utforskningsmetoder. Som skolefag skal geografien hjelpe unge mennesker til å orientere seg i nærmiljøet og i verden. Bærekraftig utvikling, klima og landskap er viktige kompetanseområder i skolen og velegnet for å bli utforsket bla. gjennom observasjon og ekskursjon. Hovedområdene geografi og utforskeren spiller på elevers forskningsvilje og nysgjerrighet om en verden de påvirker i økende grad. I opplæringen om «utforskeren» får studenter en innføring i overordnede problemstillinger og forskningsmetoder i samfunnsfag. Studenter for opplæring i å støtte elevers voksende verdensbilde ved bruk av kart, observasjoner og kritisk bruk av varierte kilder med dybdekompetanse og livsmestring som overordnede målsetninger.

Emnet omfatter, i samsvar med grunnskolenes læreplan, temaer fra geografi og utforskeren:

- Vær og klima
- Landskap og kart
- Befolkningsgeografi
- Utforsking og metode i samfunnsfag

Emne 103 Samfunnskunnskap, historie og geografi (5-10)

Hvordan har demokratiske verdier blitt til, og hvordan har de påvirket Norges- og verdenshistorien? I dette emnet tilegner studenter seg ferdigheter i å analysere samfunnsendringer, politiske ideer og institusjoner i historisk og statsvitenskapelig kontekst. Studenter rustes til selv å lære elever i å tenke kritisk i en demokratisk sammenheng. En dypere innsikt i politisk, historiske og geografiske samfunnsprosesser står sentralt i gjennomføringen av emnet.

Emnet omfatter, i samsvar med grunnskolenes læreplan, temaer fra historie, geografi og samfunnskunnskap. Alle temaene omfatter fagdidaktiske aspekter:

- Norsk politikk
- Sentrum og periferi
- Regional utvikling
- Politisk geografi

Emne 104 Geografi og samfunnsfaglige metoder 2 (5-10) (vårsemesteret)

I dette emnet blir studenten introdusert til ulike dimensjoner av økonomisk organisering og moderne historie. Ulike debatter innen geografi og historie trekkes frem, og studenten får en dypere innsikt i historisk og geografisk utvikling i den moderne tid. Studenten fordypes i et spesifikt område og vil få kjennskap til politiske, økonomiske, historiske, sosiale og geografiske dimensjoner i utviklingen av dette området. Studenter forberedes til å engasjere seg i fagdidaktiske diskusjoner, og til å ruste elever til å engasjere seg i samfunnsdebatter som fremmer demokratiske og bærekraftige utviklingsprosesser.

Emnet omfatter, i samsvar med grunnskolenes læreplan, temaer fra geografi, historie, samfunnskunnskap og utforskeren:

- Økonomisk geografi
- Områdestudier
- Moderne historie

- Samfunnsfagdidaktikk

Undervisnings-, lærings- og vurderingsformer

Undervisnings- og læringsformer

De vanligste læringsformene i emnet er:

- forelesninger
- muntlige fremlegg
- ekskursjoner
- bearbeiding av digitale og andre kilder
- metodiske og didaktiske øvelser/analyse
- studentrespons og samarbeidslæring

Studiet er normalt organisert over fire ukentlige økter.

Studentene er organisert i basisgrupper. Studiet vektlegger at studentene møter varierte arbeidsformer og aktiv bruk av IKT og medier. Undervisningen bygger på forskningsbasert kunnskap.

Sentrale områder som er integrert i undervisningen er fagdidaktikk, grunnleggende ferdigheter, tilpasset opplæring, vurdering, flerkulturelle og samiske perspektiver.

Det forutsettes at studentene tilegner seg nødvendige kunnskaper, ferdigheter og faglig innsikt. Det er beregnet at studenter som følger studiet arbeider med lærestoffet i tillegg sammen 40 timer per uke. Studenten må ta aktivt ansvar for egen læring.

Arbeidskrav og eksamensformer

Det er obligatoriske arbeidskrav til hvert emne, som går fram av emnebeskrivelsene.

Det forventes at studentene bruker biblioteket til innhenting av lærestoff. Biblioteket skal bidra til å øke studentenes informasjonskompetanse, det vil si evnen til å søke etter, finne, evaluere og bruke relevant faglig informasjon. I tillegg til personlig service, får studentene bibliotekundervisning der målsettingen er at de skal kunne søke i norske og utenlandske informasjonskilder og kunne vurdere kvaliteten på informasjonen. Biblioteket tilbyr også undervisning i referanseteknikk.

Studentene får tilbakemelding på arbeidskrav underveis i studiet.

Vurderingsformene omfatter både individuelle skriftlige eksamener og muntlig eksamen.

For alle emner benyttes karakterskalaen A-F. Det benyttes både intern og ekstern sensur. For mer informasjon om vurdering, se den enkelte emnebeskrivelse.

Praksis

Praksis inngår i studiet. Senere informasjon i *Plan for praksis (5-10)*.

Internasjonalisering

Se studieplan for *Grunnskolelærerutdanning 5-10*, generell del.

Evaluering av studiet

For å kunne tilby en aktuell og relevant utdanning av god kvalitet er vi avhengig av studentenes tilbakemeldinger og at du deltar i evaluering av studiene. Dette studieprogrammet blir jevnlig evaluert for å sikre og utvikle kvaliteten i programmet.

Det enkelte fagmiljø har ansvar for å etablere faste og allment kjente evalueringsrutiner på emnenivå (kalt EVA3).

Litteratur

Se den enkelte emnebeskrivelse.

Jobb og videre studier

Målgruppe er studenter i Grunnskolelærerutdanningen 5-10.

Samfunnsfag (60 stp) fyller kompetansekravet som er bestemt for å kunne bli tilsatt som lærer i samfunnsfag på 5.-10.trinn i norsk skole.

Studieplanen er godkjent og revidert

Studieplanen er godkjent

Dekan Kjersti Berggraf Jacobsen, 24. mars 2018

Studieplanen er revidert

Studieleder Jarl Hagen, 17. juni 2019

Studieplanen gjelder for

2019-2020

Studieprogramansvarlig

Avdeling for lærerutdanning,
Studieleder Jarl Hagen

Studiemodell

Denne studiemodellen har en ny utforming. [Fortell oss hva du synes om den](#)

Høst 2019

Samfunnsfag (5-10)

LUSAM10119

Samfunnskunnskap og historie (5-10)

15 stp

LUSAM10319

Samfunnskunnskap, historie og geografi (5-10)

15 stp

Vår 2020

Samfunnsfag (5-10)

LUSAM10219

Geografi og samfunnsfaglige metoder 1 (5-10)

15 stp

LUSAM10419

Geografi og samfunnsfaglige metoder 2 (5-10)

15 stp

LUSAM10119 Samfunnskunnskap og historie (5-10) (Høst 2019)

Fakta om emnet

Studiepoeng: 15

Ansvarlig avdeling: Avdeling for lærerutdanning

Studiested: Halden

Emneansvarlig: Gitte Cecilie Motzfeldt

Undervisningsspråk: Norsk

Varighet: ½ år

Innholdsfortegnelse

- Emnet er tilknyttet følgende studieprogram
- Undervisningssemester
- Studentens læringsutbytte etter bestått emne
- Innhold
- Undervisnings- og læringsformer
- Arbeidsomfang
- Praksis
- Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen
- Eksamen
- Sensorordning
- Evaluering av emnet
- Litteratur

Emnet er tilknyttet følgende studieprogram

Obligatorisk emne i valgfaget *Samfunnsfag for grunnskolelærerutdanningen 5-10* (60 studiepoeng).

Undervisningssemester

7. semester (høst).

Studentens læringsutbytte etter bestått emne

Kunnskap

Kandidaten

- kan utforme en samfunnsfaglig analyse med historiske og sosiologiske perspektiver som f.eks. drøfting av makt, kjønn, identitet og sosialiseringprosesser
- har profesjonsrettet kunnskap om skolens rolle i demokratiske prosesser, og om økonomisk og demokratisk samfunnsdeltakelse i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv
- har kritisk kjennskap til relevant forskning
- har kunnskap om maktforhold, stormaktkriser og imperialisme
- har kunnskap om fremveksten av moderne produksjonsformer og industrialisering
- har kjennskap om de historiske hovedtrekkene ved samfunnsutviklingen i Norge og andre deler av verden

Ferdigheter

Kandidaten

- kan bruke forskning om nasjonal og internasjonal politikk, historie og økonomi som perspektiv på samfunnet
- kan tenke historisk og økonomisk om produksjon og fordeling i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv
- kan diskutere minoriteters rettigheter i Norge og det mangfoldige samfunnet som ressurs og utfordring, samt samenes status som urfolk
- kan analysere moderne samfunns- og statsutviklinger og tilrettelegge for kritisk tenkning i skolen

Generell kompetanse

Kandidaten

- har grunnleggende historiske og samfunnsmessige kunnskaper og et sett av begreper for samfunnsmessig forståelse
- kan sette i gang samfunnsfaglige læringsprosesser, følge progresjon i utviklingen av grunnleggende ferdigheter og tilpasse opplæring til elevers behov med læring fremme og tilbakemeldinger
- kan forberede elever på å forstå et flerkulturelt og demokratisk samfunn med mål om en bærekraftig utvikling
- kan evaluere samfunnsfaglige og historiske kilder, kjenner til samfunnsfaglige metoder, kan svare på komplekse spørsmål og har et bevisst forhold til digitale læringsmidler

Innhold

Emnet gir grunnleggende innsikt i historiske, politiske og sosiologiske sammenhenger som bygger opp sosial selvforståelse og legger til rette for samfunnsmessig deltakelse. Skolefagets hovedområder samfunnskunnskap og historie hjelper elever til å forstå sine røtter, identitet og samtidig kritisk med tanke på å være med på å utforme fremtiden. Kritiske perspektiver på politikk og økonomi i historie og ulike kulturer i og utenfor Norge vektlegges.

- Borgerskap, samfunns- og statsutvikling
- Maktforhold, stormaktkriser og imperialisme
- Produksjonsformer og industrialisering
- Sosiologiske perspektiver

Emnet omfatter, i samsvar med grunnskolens læreplan, temaer fra samfunnskunnskap og historie. Alle temaene omfatter fagdidaktiske aspekter.

Borgerskap, samfunns- og statsutvikling setter fokus på samfunnsutviklingen i Norge og deler av verden, fra det tidligste tider og fram til første verdenskrig. Steinalder, Vikingtid, middelalder, unionstid, moderne nasjonsdanning, demokratiutvikling, parlamentarisme, unionsoppløsningen med Sverige og ideen om medborgerskap er viktige stikkord.

Maktforhold, storm aktkriser og imperialismen omhandler europeisk stormaktspolitikk og Norges rolle i denne. Det rettes et spesielt fokus på politiske revolusjoner og utviklingen av kolonialismen, herunder behandlingen av urfolk og dets kultur, og utviklingen av ideen om menneskerettigheter.

Produksjonsformer og industrialisering omhandler de tre hovedfasene jeger-, bonde- og industrisamfunn. Sistnevnte gjennomløper slike moderniseringsprosesser som en fabrikkrevolusjon og en tungindustrirevolusjon.

Sosiologiske perspektiver tar utgangspunkt i begreper som makt og avmakt, normer og forventninger, roller og rollekonflikter, med særlig fokus på ulike familie- og samfunnsformer, etniske, religiøse og nasjonale minoriteter og deres rolle i majoritetssamfunnet.

Fagdidaktiske prinsipper og mål som grunnleggende ferdigheter, vurdering, tilpasset opplæring og minoritetskulturelle perspektiver er integrert i alle temaene.

Undervisnings- og læringsformer

De vanligste tilrettelagte læringsformene i emnet er:

- forelesninger
- refleksjon over praksis
- gruppearbeid
- metodiske øvelser/analyse
- casearbeid
- samarbeidslæring og studentrespons

Arbeidsomfang

Emnet er beregnet til totalt 400 timers arbeidsinnsats, inkl. timeplanlagt undervisning, selvstudium, arbeidskrav, eksamensforberedelser og eksamensgjennomføring.

Praksis

Det er ingen praksis i 7. semester. Se nærmere informasjon i Plan for praksis (5-10).

Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen

- individuelt muntlig fremlegg med et undervisningsopplegg som behandler en samfunnsfaglig problemstilling med kollegavurdering
- individuell fagartikkel, innleveres digitalt

Arbeidskravene belyser blant annet minoritetskulturelle perspektiv.

Studentene skal i minst ett av arbeidskravene gi hverandre tilbakemeldinger.

Arbeidskravene må være godkjent av faglærer før studenten kan fremstille seg til eksamen.

Eksamen

Individuell skriftlig hjemmeeksamen over tre døgn (72 timer).

Karakterregel: A-F.

Sensorordning

Intern og ekstern sensor.

Evaluering av emnet

Emneansvarlig har ansvar for at studentene gjennomfører en emneevaluering (EVA3). Resultatene behandles av lærerne i emnet i samarbeid med studieleder. Det gis tilbakemeldinger til studentene.

Litteratur

Litteraturlisten er oppdatert 16. august 2019.

Amin, Samir: «Underdevelopment and Dependence in Black Africa. Historical Origin», *Journal of Peace Research* 9(2)/1972, s. 105-120 (tilgjengelig online gjennom HiØs bibliotek).

Amin, Samir: *Unequal Development. An Essay on the Social Formations of Peripheral Capitalism*, Hassocks/Sussex: The Harvester Press 1976, kap. 1, "The Precapitalist Formations", s. 13-58 (del av kompendiet).

Eriksen, Trond Berg/Harket, Håkon/Lorenz, Einhart (red.): *Jødehat. Antisemittismens historie fra antikken til i dag*, Oslo: Cappelen 2009, s. 33-113 (del av kompendiet).

Fuglestad, Finn: *Fra svartedauden til Wiener-kongressen. Den vesterlandske kulturkretsens historie 1347-1815 i et globalt-sammenliknende perspektiv*, Oslo: Cappelen 2004, del 1, s. 33-140.

Grøgaard, Hans Jacob: «Titlers og Ordeners uægte Glands [1814]», i: Nilsen, Håvard Friis/Jordheim, Helge (red.): *Politisk frihet*, Oslo: Res Publica 2014, s. 241—247.

Hansen, Lars Ivar/Olsen, Bjørnar: *Samenes historie fram til 1750*, Oslo: Cappelen 2004, kap. 2, s. 18-51 (del av kompendiet).

Hermansen, Hans Petter: *Uten 1814 er du fortapt? En historisk introduksjon til det norske politiske system*, Stjørdal: Læringsforlaget 2016, kap. 1 (s. 9-18), kap. 2 (s. 19-53), kap. 3 (s. 55-91).

Hobsbawm, Eric: *The Age of Revolution 1789-1848*, London: Cardinal 1962, kap. 2, s. 42-72; kap. 3, s. 73-100 (del av kompendiet).

Lund, Erik: *Historiedidaktikk. En håndbok for studenter og lærere*, Oslo: Universitetsforlaget 2017, kap. 1, s. 17-30; kap. 2, s. 33-43; kap. 5, s. 93-119; kap. 7, s. 141-155 (del av kompendiet).

Lund, Anne Bonnevie/Moen, Bente Bolme (red.): *Nasjonale minoriteter i det flerkulturelle Norge*, Bergen: Fagbokforlaget 2016, kap. 2 (s. 33-52), kap. 3 (s. 55-68), kap. 4 (s. 71-84), kap. 5 (s. 87-96), kap. 6 (s. 99-115).

Moseng, Ole Georg et al.: *Norsk historie 750-1537*, Oslo: Universitetsforlaget 2007, s. 25-108.

Myhre, Jan Eivind: Norsk historie 1814-1905. Å byggje ein stat og skape ein nasjon, Oslo: Samlaget 2015, kap. 3 (55-70), kap. 5 (s. 105-138), kap. 6 (s. 139-165), kap. 8 (s. 190-221), kap. 9 (s. 225-240), kap. 10 (s. 247-274, 275-284), kap. 11 (s. 285-295).

Nilsen, Håvard Friis: «Det glemte frihetsbegrepet», i: Nilsen/Jordheim (red.): Politisk frihet, s. 7-47.

Nilsen, Håvard Friis: «Republican Monarchy. The Neo-Roman Concept of Liberty and the Norwegian Constitution of 1814», Modern Intellectual History, Cambridge: Cambridge University Press 2017, s. 29-56 (del av kompendiet).

Niemi, Einar: «Fornorskingspolitikk overfor samene og kvenene», i: Brandal, Nik./Døving, Cora Alexa/Plesner, Ingvill Thorson (red.): Nasjonale minoriteter og urfolk i norsk politikk fra 1900 til 2016, Oslo: Cappelen 2017, s. 131-152 (del av kompendiet).

Paine, Thomas: «Tanker om Amerikas nåværende situasjon [1776]», i: Nilsen/Jordheim (red.): Politisk frihet, s. 193-213.

Reinert, Erik S.: How rich countries got rich . . . and why poor countries stay poor, London: Constable 2007, s. 71-100 (del av kompendiet).

Rousseau, Jean-Jacques: «Om ulikheten mellom menneskene [1760]», i: Nilsen/Jordheim (red.): Politisk frihet, 167-191.

Skinner, Quentin: «Frihet som fravær av vilkårlig makt», i: Skinner, Quentin: Vilårlig makt. Essays om politisk frihet, Oslo: Res Publica 2011, s. 191-226 (del av kompendiet).

Slagstad, Rune: De nasjonale strateger, Oslo: Pax Forlag 2001, del 2, s. 107-124 (del av kompendiet).

Sverdrup, Georg: «Frihed og Selvstændighed [1814]» i: Nilsen/Jordheim (red.): Politisk frihet, s. 249-255.

Telhaug, Alfred Oftedal/Mediås, Odd Asbjørn: Grunnskolen som nasjonsbygger. Fra statspietisme til nyliberalisme, Oslo: abstrakt forlag 2003, kap. 2, s. 36-53; kap. 3, s. 54-94 (del av kompendiet).

Wells, H. G.: The Outline of History. Being a Plain History of Mankind, bind 2: The Roman Empire to the Great War, kap. 8, «The New Democratic Republics of America and France», New York: Macmillan 1920, s. 360-389 (del av kompendiet).

Wergeland, Nicolai: «Vi ere Folket og Fædrelandet [1814]» i: Nilsen/Jordheim (red.): Politisk frihet, s. 235-241.

LUSAM10319 Samfunnskunnskap, historie og geografi (5-10) (Høst 2019)

Fakta om emnet

Studiepoeng: 15

Ansvarlig avdeling: Avdeling for lærerutdanning

Stuedsted: Halden

Emneansvarlig: Gitte Cecilie Motzfeldt

Undervisningsspråk: Norsk

Varighet: ½ år

Innholdsfortegnelse

- Emnet er tilknyttet følgende studieprogram
- Undervisningssemester
- Studentens læringsutbytte etter bestått emne
- Innhold
- Undervisnings- og læringsformer
- Arbeidsomfang
- Praksis
- Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen
- Eksamen
- Sensorordning
- Evaluering av emnet
- Litteratur

Emnet er tilknyttet følgende studieprogram

Obligatorisk emne i valgfaget *Samfunnsfag for grunnskolelærerutdanningen 5-10* (60 studiepoeng).

Undervisningssemester

Grunnskolelærerutdanningens 7. semester (høst).

Studentens læringsutbytte etter bestått emne

Kunnskap

Kandidaten

- har bred profesjonsrettet kunnskap om ideologier, makt, politiske systemer og konflikter
- har kunnskap om det politiske partispekteret i Norge
- har bred profesjonsrettet kunnskap om spillet mellom sentrum og periferi og dets betydning for kultur, politikk, og økonomi i samfunnsutviklingen
- har kunnskap om konsekvenser av politiske og geografiske omstillingsprosesser og samfunnsendringer i Norge og verden.
- kan tenke geografisk om regioner i Norge og verden
- har kunnskap om politiske og territoriale prosesser og konflikter, samt deres betydning for menneskers identitet og nasjonsbygning
- kan analysere samfunnsutvikling på mikro- og makronivå i lys av politikk, økonomi og bærekraftig utvikling
- har kunnskap om betydningen av demokratisk medborgerskap, i skolen og samfunnet
- har kunnskap om vitenskapelige og fagdidaktiske teorier og metoder i faget
- har kunnskap om relevant forsknings- og utviklingsarbeid innenfor fagområdet

Ferdigheter

Kandidaten

- kan analysere og evaluere forskning og politiske argumenter om menneskerettigheter, medborgerskap og demokrati og anvende denne kunnskapen i profesjonsutøvelsen
- kan bruke flere perspektiver til å analysere en eller flere konflikter og regional utvikling i nyere tid.
- kritisk vurdere samfunnsdebatter i lys av målene om en bærekraftig samfunnsutvikling
- kan reflektere over og vise innsikt i historiske prosesser og deres betydning for nyere utvikling
- kan kritisk analysere samfunnsfaglige problemstillinger og stimulere til dette i opplæringen
- har kompetanse til å anvende digitale ferdigheter i læringssammenheng
- kan tilpasse undervisningen til enkelteleven ved å legge til rette for varierte og differensierte læringsaktiviteter

Generell kompetanse

Kandidaten

- kan sette i gang og lede læringsprosesser som sikrer progresjon i arbeid med grunnleggende ferdigheter, og kartlegge arbeidet med sikte på å tilpasse opplæringen til elevers behov og gi læringsfremmen et tilbakemelding
- kan forberede elever til å leve i og forstå et mangfoldig og demokratisk samfunn og fremme bærekraftig utvikling
- kan tilrettelegge for dybdelæring og tverrfaglig arbeid i skolen
- kan filtrere og vurdere samfunnsfaglige og statistiske kilder og ressurser for å svare på sammenhengende spørsmål og gi elever opplæring i å vurdere digitale ressurser
- kan oppdatere seg faglig og reflektere over egen praksis
- kan kritisk reflektere over samfunnsfaglige problemstillinger på mikro- og makronivå

Innhold

Hvordan har demokratiske verdier blitt til, og hvordan har de påvirket Norges- og verdenshistorien? I dette emnet tilegner studenter seg ferdigheter i å analysere handlingers betydning og konsekvenser ved å sette politiske ideer og handlinger i historisk og statistisk vitenskapelig sammenheng. Studenter rustes til selv å fostre elever som forstår sin sammenheng og er i stand til å påvirke den på fornuftige og demokratiske måter.

Emnet omfatter, i samsvar med grunnskolenes læreplan, temaer fra historie, geografi og samfunnskunnskap. Alle temaene omfatter fagdidaktiske aspekter.

Temaeener:

- Norsk politikk
- Sentrum og periferi
- Regional utvikling i Norge
- Politisk geografi

Norsk politikk fokuserer på en historisk og statsvitenskapelig fordypning i de mest sentrale maktkanalene i det norske politiske system. Framveksten av parlamentarisme, sosiale bevegelser og partier (herunder valg og ideologier), organisasjoner (herunder partene i arbeidslivet, LO og NHO) og framveksten av den norske velferdsmodellen står sentralt, i et komparativt perspektiv. Emnet gir en forståelse av historiske og politiske brytningsperioder i framveksten av Norge som en modernestat.

Sentrum/periferi. Hovedvekten legges på moderne historie og det 20. århundre med fokus på de to verdenskrigene, mellomkrigstid, økonomisk krise, okkupasjonsstid og de store politiske ideologiene. Blant de sentrale spørsmålene som skal drøftes er hvordan disse spenningsene og konflikten preget det norske demokratiske samfunnet og det europeiske samfunnet for øvrig. Her vektlegges også de historiske og politiske motsetningene mellom sentrale eliter og folkelige og sosiale bevegelser. Norges relasjon til europeiske og internasjonale institusjoner analyseres også i sentrum-periferi-perspektivet.

Regional utvikling dreier seg om samfunnsendringer i Norge og verden som påvirker måter vi identifiserer oss på, og organiserer oss i samfunnet. Dette blir et møte med samfunnsgeografi som et romlig fag, og fagets kjernebegreper blir introdusert. Hvilke omstillinger og endringer er nødvendig for å skape et bærekraftig og et mer rettferdig samfunn? Sted, identitet og mobilitet, samt sentralisering og urbanisering analyseres. Vår geografiske forestillingsevne utforskes, herunder evnen til å se vår egen situasjon i lys av større samfunnsendringer.

Politisk geografi er spesielt opptatt av spillet mellom politikk og geografi. Begreper som stat, nasjon, nasjonalisme, territorium og grenser er sentrale i politisk geografiske analyser og drøftes i lys av aktuelle eksempler fra Europa og verden for øvrig. Temaer som står sentralt er migrasjon og tilhørighet, klima og samfunnsendringer, demokratisering og medborgerskap. Vi studerer jordens politiske inndeling og hvordan maktrelasjoner og maktutøvelse virker inn på vår geografiske organisering på mikro og makro nivå.

Fagdidaktiske grunntanker og minoritetskulturelle/samiske perspektiver er integrert i alle temaeener.

Undervisnings- og læringsformer

Emnet er organisert over to ukentlige økter. I tillegg kommer to heldags ekskursjoner. Undervisningen bygger på forskningsbasert kunnskap.

Læringsformene i emnet er:

- forelesninger
- gruppearbeid
- faglig og didaktisk refleksjon
- aktiv bruk av IKT/medier

Områdene grunnleggende ferdigheter, vurdering, tilpasset opplæring, flekulturelle og samiske perspektiver er integrert i emnet.

Arbeidsomfang

Det forutsettes at studentene tilegner seg nødvendige kunnskaper, ferdigheter og faglig innsikt ved selvstudium. Det er beregnet at studentene arbeider med lærestoffet i selvstudium 24 timer i uken, i tillegg til 16 undervisningstimer som er timeplanlagt. Til sammen 40 timer per uke. Studenten må ta aktivt ansvar for egen læring.

Praksis

Det er ingen praksis i 7. semester. Sen nærmere informasjon i Plan for praksis (5-10).

Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen

- Individuell fagartikkel, innleveres digitalt
- Individuelt refleksjonsnotat

Arbeidskravene belyser blant annet minoritetskulturelle perspektiv.

Arbeidskravene må være godkjent av faglærer før studenten kan fremstille seg til eksamen.

Eksamen

Individuell muntlig eksamen. Varighet ca 30 minutter.

Ingen hjelpemidler tillatt.

Karakterregel: A-F.

Sensorordning

Interne og eksterne sensorer.

Evaluering av emnet

Emneansvarlig har ansvar for at studentene gjennomfører en emneevaluering (EVA3). Resultatene behandles av lærerne i emnet i samarbeid med studieleder. Tilbakemeldinger gis studentene i et møte.

Litteratur

Litteraturliste sist oppdatert 03.06.2019.

REGIONAL OG POLITISK GEOGRAFI

Eidsvik, E, Et al. (2019), Verda og Vi, Det Norske Samlaget. Kap. 1, 7, 12, 13, 14

Engelstoft, Sten og Henrik G. Larsen (2013) Territorium, stat og nation. Aspekter af Europas politiske geografi. Fredriksberg, Samfundslitteratur.

Hanssen, G.S., Klausen, J.E. og Langeland, O. (red.): Det regionale Norge 1950-2050. Abstrakt Forlag AS 2012, kap 2. Tilgjengelig i Canvas

Jordhus-Lier, David og Stokke, Kristian. (red), (2017) Samfunnsgeografi: En innføring. Cappelen Damm Akademisk. (kap. 15, 17, 20, 24, 25 er pensum) Bare tilgjengelig online og kan lastet ned i ulike formater fra:

<https://press.nordicopenaccess.no/index.php/oaasp/catalog/book/14>

Marshall, Tim (2018), Geografiens makt, Norsk utgave, Vega forlag, 2 opplag, Oslo 2018. Kap. 4 og 5

Marston, S.A. & Knox, P.L. (2016) Human Geography, Places and Regions in Global Context, seventh edition. Pearson Educational Limited (Side 368-390)
Tilgjengelig i Canvas

Mikkelsen, Rolf og Per Jarle Sætre (red.) (2015) Geografididaktikk for klasserommet. En innføringsbok i geografiundervisning for studenter og lærere. 4. utgave. Kristiansand, Høyskoleforlaget (Utvalgte kapitler er litteratur på emnet).

Nystad, Jens Fredrik og Rosèn, Espen (2011) "Samfunnsgeografi"

Læremiddel forlaget, 2 opplag Side 40-103

I tillegg kan det bli lagt til en artikkel om regionaliseringen i dagens Norge.

Anbefalt lesning/litteratur:

Nolet, R. Bjørshol, S. (2017), Utforskning i alle fag. Cappelen Damm Akademisk. kap. 1, 2, 8

Regionsreform, Regjeringen.no:

<https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/regionreform/id2628044/>

HISTORIE

Bangstad, Sindre/Døving, Cora Alexa: Hva er rasisme, Oslo: Universitetsforlaget 2015, s. 7-90.

Dahl, Hans Fredrik: Destore ideologienestid, Oslo: Aschehoug 2001, «Verdenskrigen som skar over røttene» (s. 15-43), «Fascistisk fare for Norge?» (s. 189-225).
Tilgjengelig i Canvas.

Furre, Berge: Norsk historie 1914-2000. Industrisamfunnet – fra vokstervis til framtidstil, Oslo: Det Norske Samlaget 1999, del I, kap. 1 «Verdenskrig, venstrestyre og statsvokster» (s. 21-37), del II (s. 53-118). Tilgjengelig i Canvas.

Karcher, Nicola: Kampen om skolen. Nazifisering og lærernes motstand i det okkuperte Norge, Oslo: Dreyers forlag 2018, kap. 1 (s. 9-13, 16-20), kap. 3 (s. 45-105), kap. 4 (s. 138-181).

Lund, E. (2016). Historiedidaktikk. En håndbok for studenter og lærere (5. utg.), Oslo: Universitetsforlaget. Utvalgte kapitler som er tilgjengelig i Canvas.

Payne, Stanley: A History of fascism 1914-45, Abingdon/Oxon: Routledge 1995, «The Impact of World War I» (s. 71-79), «The Rise of Italian Fascism, 1919-1929» (s. 80-128), «German National Socialism» (s. 147-211). Tilgjengelig online gjennom HIOFs bibliotek.

SAMFUNNSKUNNSKAP

Dag Østerberg (2012), kapittel 22. "Herredømme og kontroll" og kapittel 23. "Samfunnsklasser, klassekamp og sosiale bevegelser" i Sosiologiens nøkkelbegreper, Oslo: Cappelen Damm Akademisk, 116–133. Tilgjengelig på Canvas.

Esping-Andersen, G. (1999), *Social foundations of postindustrial economies*. Oxford: Oxford University Press: 73-94. Tilgjengelig på Canvas.

Grethe Brochmann (2016), "Innvandring til Skandinavia. Velferdsstater i pluralismenstid", i I. Frønes (2016), *Det norske samfunn*, bind 1, Oslo: Gyldendal Akademisk, s. 130—154. I kompendium tilgjengelig på Canvas.

Gunn-Elisabeth Birkelund og Trond Petersen (2016), "Likestilling: Utdanning, politikk og arbeid", i Frønes (2016), *Det norske samfunn*, bind 2, kapittel 22, s. 190—210. I kompendium tilgjengelig på Canvas.

Gøsta Esping-Andersen (1990) *The three worlds of welfare capitalism*, Cambridge: Polity Press: 4-50. Tilgjengelig på Canvas.

Håvard Friis Nilsen (2014), "Den politiske frihetens glemte historie", i H. F. Nilsen og Helge Jordheim: *Politisk frihet*, Oslo.

Jens Arup Seip (1963), "Fra embetsmannsstat til ettpartistat", i *Fra embetsmannsstat til ettpartistat og andre essays*, Oslo: Universitetsforlaget, s. 7—43 (36 s). Tilgjengelig på Canvas

Koritzinsky, T. (2012), *Samfunnskunnskap, fagdidaktisk innføring*. Universitetsforlaget (Utvalgte kapitler er litteratur på emnet).

Simone de Beauvoir (1949), Utdrag fra *Det annet kjønn*, i Friis Nilsen & Jordheim (2014), *Politisk frihet*, s. 395—405.

Østerud, Øyvind (2014) *Statsvitenskap. Innføring i politisk analyse*. Universitetsforlaget. Kapitler blir spesifisert ved studiestart.

Wilkinson, Richard & Pickett, Kate (2009): *The Spirit Level. Why Equality is Better for Everyone*, Penguin Books, London. Les: Introduction, 1. The End of an Era, 7. Physical Health and Life Expectancy og 13. Dysfunctional Societies. Norsk utgave *Ulikhetens pris: hvorfor likere fordeling er bedre for alle* (2010).

LUSAM10219 Geografi og samfunnsfaglige metoder 1 (5-10) (Vår 2020)

Fakta om emnet

Studiepoeng: 15

Ansvarlig avdeling: Avdeling for lærerutdanning

Studiested: Halden

Undervisningspråk: Norsk

Varighet: ½ år

Innholdsfortegnelse

- Emnet er tilknyttet følgende studieprogram
- Undervisningssemester
- Studentens læringsutbytte etter bestått emne
- Innhold
- Undervisnings- og læringsformer
- Arbeidsomfang
- Praksis
- Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen
- Eksamen
- Sensorordning
- Evaluering av emnet
- Litteratur

Emnet er tilknyttet følgende studieprogram

Obligatorisk emne i valgfaget Samfunnsfag for grunnskolelærerutdanningen 5-10 (60 studiepoeng).

Undervisningssemester

8. semester (vår).

Studentens læringsutbytte etter bestått emne

Kunnskap

Kandidaten

- har bred kunnskap om samfunnsfag som skolefag, dens historie og egenart.
- har kunnskap om bruk av digitale kilder i samfunnskunnskap og kan vurdere disse kritisk og anvende dem hensiktsmessig i undervisning
- har kunnskap om lokale og globale værfenomener i lokalt, regionalt og globalt
- har kunnskap om endringer i værmessige forhold og hvordan disse påvirker menneskers samspill og tilgang til ressurser og ressursbruk i en bærekraftig utvikling
- har forståelse for hvordan ulike prosesser har formet natur og samfunn over tid
- forstår hvordan jordens indre og ytre krefter påvirker landskapsutvikling, topografi, klima og vær, og betingelsene for liv
- har innsikt i ressursenes betydning for livsmestring og folkehelse
- behersker sentrale samfunnsvitenskapelige teorier, metoder, ferdigheter og begrepsapparat
- har kunnskap om samspill og konflikt mellom ulike typer ressursbruk i en global sammenheng
- har kunnskap om grunnleggende teorier, begreper og tenkemåter for å forstå bærekraftige sammenhenger og samfunnsutvikling over tid
- har kunnskap om, og forstår konsekvenser av, ulik befolkningssammensetning og befolkningspolitikk, også blant minoriteter og samer

Ferdigheter

Kandidaten

- kan bruke didaktisk innsikt og forskning til å skape og evaluere varierte undervisningsmetoder og læremidler ut fra hva som fremmer læring dybdekompetanse og en analytisk forståelse av gjeldende læreplaner
- kan bruke utforskende metoder til å skape innsikt og kompetanse i lokale landskap og miljø for elever
- har kompetanse til å anvende digitale ferdigheter i læringssammenhenger hos elever
- har kompetanse til å kritisk analysere forholdene mellom mennesker og det fysiske miljø i ulike skala
- har observasjonskompetanse til å anvende ulike læringssituasjoner i skolen og i samfunnet
- kan anvende geografiske metoder, digitale kilder og begreper i læringssammenhenger, herunder befolkningspyramider, diagrammer og kartografiske fremstillinger

Generell kompetanse

Kandidaten

- kan sette i gang og lede læringsprosesser som sikrer progresjon i arbeid med grunnleggende ferdigheter, og kartlegger arbeidet med sikte på å tilpasse opplæringen til elevers behov og gi læringsfremmende tilbakemeldinger
- kan forberede elever til å leve i og forstå et mangfoldig og demokratisk samfunn og fremme bærekraftig utvikling
- kan tilrettelegge for dybdelæring og tverrfaglig arbeid i skolen
- har innsikt i, og kan tilrettelegge for, betydningen av etiske og kritiske vurderinger i samfunnsutviklingen
- kan filtrere og vurdere samfunnsfaglige og digitale kilder og ressurser for å svare på sammentsette spørsmål

Innhold

Arbeid med samfunnsfag innebærer å bli kjent med hvordan fysisk miljø og menneskene påvirker hverandre over tid samt å reflektere over faglige utforskningsmetoder. Som skolefag skal geografi hjelpe unge mennesker til å orientere seg i nærmiljøet og i verden. Bærekraftig utvikling, klima og landskap er viktige kompetanseområder i skolen og velegnet for å bli utforsket bl.a. gjennom observasjon og ekskursjon. Hovedområdene geografi og utforskeren spiller på elevers forskningsvilje og nysgjerrighet om en verden de påvirker i økende grad. I opplæringen om «utforskeren» får studenter en innføring i overordnede problemstillinger og forskningsmetoder i samfunnsfag. Studenter får opplæring i å støtte elevers voksende verdensbilde ved bruk av kart, observasjoner og kritisk bruk av varierte kilder med dybdekompetanse og livsmestring som overordnede målsettinger.

Emnet omfatter, i samsvar med grunnskolen slæreplan, temaer fra geografi og utforskeren. Temaene er:

- Vær og klima
- Landskap og kartanalyse
- Befolkningsgeografi
- Utforskning og metode i samfunnsfag

Vær og klima er et velegnet tema til å fremme innsikt i forholdet mellom mennesker og sine omgivelser. Hva er forskjellen på vær og klima? Hvordan og hvorfor oppstår ulike værfernomener som bl.a. ekstremvær? Hvorfor har globale hav og luftstrømmer betydning for biodiversitet og fremtidig klima på jorden? Hva innebærer klimendringer og hvilke konsekvenser har klimendringer på kort og lang sikt, og på ulike steder på jorda?

Menneskelige forhold påvirker i stadig større grad naturgeografiske prosesser gjennom sitt levesett, politiske og økonomiske valg. Bevisstgjøring og konsekvenser av individuelle og strukturelle samfunnsendringer belyses.

Landskap og kartanalyse gir innføring i geologiske prosesser samt forståelse og bruk av kart til å forstå verden. Her lærer du å tolke landformer og analyserer prosesser som fører frem til de landformene vi i dag omgir oss med, og som er vesentlig for befolkningens aktivitet og livnæring på jorden. Jordas oppbygning og dannelse, sammenhenger mellom de indre og ytre geologiske prosessene blir vektlagt.

Kartkompetanse og innsikt i naturmessige forhold er viktig for utvikling av elevenes livsmestring og orientering i romlige omgivelser livet igjennom.

Befolkningsgeografi tar for seg befolkningsutviklingen i Norge og verden. Forholdet mellom befolkningsvekst og tilgang til ressurser diskuteres ved hjelp av ulike teorier i fortid og samtid. Tilgang til ressurser som land, mat, kunnskap og nyteknologiske løsninger frembringer ulike syn og kritiske analyser i befolkningsgeografien, spesielt i lys av bærekraftig utvikling og livsmestring blant fattige og rike segmenter i verdens befolkning. Flytting, migrasjon og flyktningssproblematikk er aktualiteter som diskuteres og belyses.

Utforskning og metode i samfunnsfag syr sammen noen av de overordnede temaene i samfunnsfag og gir studenten metodologiske og teoretiske redskap til å formulere og svare på sammenhengende problemstillinger som kan brukes i klasserommet og i forskning. Kritisk og demokratisk dannelse og etisk refleksjon er sentralt. Kvalitativ, kvantitativ metode og kildekritikk er viktige i samfunnsfagen for å belyse sammenhenger og dybdeinnsikt i endringsprosesser på mikro- og makronivå. Fagets epistemologi og kognitive ferdigheter er i sentrum. Hovedvekten ligger på arbeidsformer i samfunnsfag på mellom- og ungdomstrinnet.

Fagdidaktiske grunntanker og minoritetskulturelle/samiske perspektiver er integrert i emnet.

Undervisnings- og læringsformer

De vanligste tilrettelagte læringsformene i emnet er:

- forelesninger
- muntlig fremlegg og refleksjon
- refleksjon over praksis
- gruppearbeid
- utforskende øvelser/analyse
- heldagsekskursjon
- samarbeidslæring og studentrespons

Arbeidsomfang

Emnet er beregnet til totalt 400 timers arbeidsinnsats, inkl. timeplanlagt undervisning, selvstudium, arbeidskrav, eksamensforberedelser og eksamensgjennomføring.

Praksis

Det er to uker praksis i 8. semester; skoleovertakelse. Sen nærmere informasjon i Plan for praksis (5-10).

Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen

- Deltakelse på heldagsekskursjon, inkluderer obligatorisk for- og etterarbeid
- Workshop i kartografi

Studentene skal i minst ett av arbeidskravene gi hverandre tilbakemeldinger.

Arbeidskravene må være godkjent av faglærer før studenten kan fremstille seg til eksamen.

Eksamen

Individuell skriftlig eksamen, 6 timer

Tillatte hjelpemidler: alle, unntatt kommunikasjon og det åpne nettet.

Karakterregel: A-F.

Sensorordning

Intern og ekstern sensor.

Evaluerings av emnet

Emneansvarlig har ansvar for at studentene gjennomfører en emneevaluering (EVA3). Resultatene behandles av lærerne i emnet i samarbeid med studieleder. Det gis tilbakemeldinger til studentene.

Litteratur

Litteraturlisten er sist oppdatert 3. desember 2019

Andresen, Astrid et al.: Å gripe fortida. Innføring i historisk forståing og metode, kap. 1 (s. 15-20), kap. 4 (s. 93-118), kap. 5 (s. 119-136), Oslo: Det Norske Samlaget 2015 (2. utgave).

Benjamin, T. A og Svarstad, H. (2017) Politisk økologi: Miljø, mennesker og makt. (Kapittel 6-9). Universitetsforlaget, Oslo. Kap. 9 Tilgjengelig i Canvas

Biseth, Heidi, i Må vi snakke demokrati? Om demokratisk praksis i skolen, redigert av Madsen, Janne, Biseth Heidi, Oslo, Universitetsforlaget, 2014 s. 25-42 Tilgjengelig i Canvas

Eidsvik, E, Et al. (2019), Verda og Vi, Det Norske Samlaget. Kap. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9

Eriksen, Gregers, K. «Bærekraftig utvikling som samfunnsfaglig tema». I Bedre Skolen nr. 2. 2017. Tilgjengelig her:

<https://www.utdanningsnytt.no/files/2019/06/27/Bedre%20Skole%20202017.pdf>

Glæver, T.H, Mifsrud, L, Gjølstad, E, Digital dømmekraft i skolen: Lærerenstilnærming, i boken Digital dømmekraft. Oslo, Cappelen Damm Akademisk, 2017. (s. 104-121).

Jegstad, Kirsti. Jøsok, Evy. Ryen, Erik. Sandvik Margareth, Kritisk tenkning i klasserommet, Utdanningsnytt.no 02.august, 2019:

<https://www.utdanningsnytt.no/fagartikkel-fagfornyelse-laereplaner/kritisk-tenkning-i-klasserommet/207602>

Jordhus-Lier, David og Kristian Stokke (red), (2017) Samfunnsgeografi: En innføring. Cappelen Damm Akademisk. (kap. 4 og 22) ISBN 9788202567422 Bare tilgjengelig online og kan lastet ned i ulike formater fra:

<https://press.nordicopenaccess.no/index.php/noasp/catalog/book/14>

Klemsdal, T. (2002). Landformene i Østfold. Natur i Østfold, 21(2/1), 7-31. (24 sider) Tilgjengelig digitalt:

http://nhm2.uio.no/botanisk/nbf/ofa/nio2002/2_landformer.pdf

Mikkelsen, Rolf og Per Jarle Sætre (red.) (2015). Geografididaktikk for klasserommet. (3. utg.). [Oslo]: Cappelen Damm akademisk. ISBN 978-82-0249-146-8

Nolet, R. Bjørshol, S. (2017), Utforskning i allefag. Cappelen Damm Akademisk. (Kap. 1,2,8)

Nystad, J.F. og Rosèn, E. (2018), "Samfunnsgeografi". Læremiddelforlaget, 2 utgave 2018, kap 4 og 5

Sinnes, A. (2017), «Utdanning for bærekraftig utvikling». Universitetsforlaget, 2. opplag 2017, kap 2 og 3. Tilgjengelig i Canvas

Ott, Annelie, Kritisk tenkning og bærekraft i fagfornyelsen», i Kritisk tenkning i samfunnsfag, Universitetsforlaget 2019. Tilgjengelig i Canvas.

Vandsemb, Berit Helene, Befolkning og utvikling. I utvikling: en innføring i utviklingsstudiet, redigert av Eriksen, Tore Linne, Feldberg, Karen Brit, Kristiansand, Cappelen Damm Akademisk, 2013. s. 187-211 (24 sider) Tilgjengelig i Canvas

Whitaker, R, Burroughs, B, Robertson, T & Eleanor, V – Talbot, Meteorologi for alle, Gyldendal Fakta. Utvalgte kapitler tilgjengelig i Canvas

Anbefalt supplerende litteratur:

Corner, Geoff (2008), Geologiskolen. Universitetet i Trondheim. Bare tilgjengelig online:

<http://geologiskolen.uit.no/generellGeologiskolen/generell/prosesser/pros1.htm>

Miljødirektoratet (2014), Klimatilpasning og raske utslippskutt er nødvendig, Fakta ark laget av Miljødirektoratet, november 2014 (foreløpig versjon)

Lærebøker/læreboknettsteder: Eide, H., Johansen, O-I. og Øverjordet A. H. (2013) Geografi. Landskaper, ressurser, mennesker, utvikling. Cappelen Damm, Oslo. Nettsted: <http://geografi.cappelendamm.no/>

IPCC (2018), Global warming of 1.5 Degree Celsius. <http://www.ipcc.ch/report/sr15/>

Headline statements of IPCC (2018), Global warming of 1.5-degree Celsius:

http://report.ipcc.ch/sr15/pdf/sr15_headline_statements.pdf

IPCC: special report on extreme events, summary for policy makers:

http://www.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar5/wg2/ar5_wgII_spm_en.pdf

DON'T PANIC — Hans Rosling showing the facts about population:

<https://www.gapminder.org/videos/dont-panic-the-facts-about-population/> eller

<https://www.youtube.com/watch?v=FACK2knC08E&t=7s>

Gapminder Foundation, 2014

Sist hentet fra Felles Studentssystem (FS) 31. des. 2021 23:19:42

LUSAM10419 Geografi og samfunnsfaglige metoder 2 (5-10) (Vår 2020)

Fakta om emnet

Studiepoeng: 15

Ansvarlig avdeling: Avdeling for lærerutdanning

Studiested: Halden

Emneansvarlig: Håvard Friis Nilsen

Undervisningsspråk: Norsk

Varighet: ½ år

Innholdsfortegnelse

- Emnet er tilknyttet følgende studieprogram
- Undervisningssemester
- Studentens læringsutbytte etter bestått emne
- Innhold
- Undervisnings- og læringsformer
- Arbeidsomfang
- Praksis
- Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen
- Eksamen
- Sensorordning
- Evaluering av emnet
- Litteratur

Emnet er tilknyttet følgende studieprogram

Obligatorisk emne i valgfaget Samfunnsfag for grunnskolelærerutdanningen 5-10 (60 studiepoeng).

Undervisningssemester

Grunnskolelærerutdanningens 8. semester (vår).

Studentens læringsutbytte etter bestått emne

Kunnskap

Kandidaten

- har kunnskap om samfunnsfaglige, og tverrfaglig, didaktikk, teori, tenkemåter og etikk
- har kunnskap om hvordan tilrettelegge for dybdelæring i samfunnsfag
- har analytisk kunnskap om makt, politisk økonomi og politiske ideologier i Norge og internasjonalt
- har kunnskap om utviklingen i den globale verdensøkonomien og politiske, kulturelle, miljømessige og sosiale konsekvenser av denne, også i et urfolksperspektiv
- har kritisk kjennskap til relevant forskning om de historiske hovedtrekkene ved samfunnsutviklingen i det 20. århundre
- har profesjonsrettet kunnskap om den historiske utviklingen av politiske ideologier og hvordan disse preget etterkrigstiden i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv
- har kunnskap om sentrale utviklingstrekk i moderne historie
- har kunnskap om globale og regionale endringsprosesser som påvirker menneskers tilgang til ressurser, levestandard, livskvalitet og bærekraftig utvikling
- har kunnskap om en spesifikk områdets geografiske, politiske, historiske og økonomiske utvikling, særtrekk og dens betydning for omgivelsene og for menneskers levestandard

Ferdigheter

Kandidaten

- kan kritisk analysere tverrfaglige samfunnsfaglige problemstillinger og anvende dette i opplæringen
- kan bevisstgjøre elevene i valg av læringsstrategier og betydningen av metakognisjon
- kan anvende spesifikke samfunnsfaglige metodiske og didaktiske tilnæringsmåter som utvikler dybdekompetanse
- kan anvende nøkkelbegreper og innholdsbegreper i samfunnsfag
- kan foreta politiske, historiske, geografiske og økonomiske analyser
- kan bruke nasjonal og internasjonal fagdidaktisk forskning til å anvende og vurdere varierte og tverrfaglige arbeidsformer og læremidler i samfunnsfagundervisning
- kan drøfte sammenhengen mellom gjeldende læreplaner, kunnskapsteori og praktiske fagdidaktiske avgjørelser i samfunnsfagundervisning

Generell kompetanse

Kandidaten

- kan sette i gang og lede læringsprosesser som sikrer progresjon i arbeid med dybdekompetanse, grunnleggende ferdigheter, og kartlegge arbeidet med sikte på å tilpasse opplæringen til elevers behov og gi læringsfremmende tilbakemeldinger
- kan forberede elever til å leve og forstå et mangfoldig og demokratiske samfunn og fremme kritisk tenkning og bærekraftig utvikling
- kan filtrere og vurdere samfunnsfaglige og statistiske kilder og ressurser for å svare på sammenhengende spørsmål og gi elever opplæring i å vurdere digitale ressurser
- har forståelse for samfunnsfagets betydning for etisk refleksjon og livsmestring
- kritisk reflektere over samfunnsfaglige problemstillinger og sammenhenger mellom fortid og nåtid

Innhold

I dette emnet blir studenten introdusert til ulike dimensjoner av økonomisk organisering og moderne historie. Ulike debatter innen geografi og historie trekkes frem, og studenten får en dypere innsikt i historisk og geografisk utvikling i den moderne tid. Studenten fordyper seg i et spesifikt område og vil få kjennskap til politiske, økonomiske, historiske, sosiale og geografiske dimensjoner i utviklingen av dette området. Studenter foretar et dypdykk i samfunnsfagdidaktikk og forberedes til å engasjere seg i fagdidaktiske diskusjoner, og til å ruste elever til å engasjere seg i samfunnsdebatter som fremmer demokratiske og bærekraftige utviklingsprosesser.

Emnet omfatter, i samsvar med grunnskolen sl replan, temaer fra geografi, historie og utforskeren. Temaene er:

- Økonomisk geografi
- Omr destudiet
- Moderne historie
- Samfunnsfagdidaktikk

Økonomisk geografi behandler grunnleggende teori og geografiske dimensjoner i økonomier og økonomiske prosesser. Hvordan er økonomisk aktivitet organisert og hvordan påvirker det menneskers leveste og virksomhet? Konflikt dimensjoner og endringsprosesser innen arbeid, migrasjon, klima, ulikhet og fattigdom er sentrale temaer som tas opp.

Omr destudiet omhandler et bestemt geografisk område der studentene f r en særlig innføring i politiske, historiske, kulturelle og geografi særtrekk ved regionen med vekt på konfliktområder, og regionens allm ne betydning for verdenssamfunnet.

Moderne historie. Hovedvekten legges på etterkrigstiden i det 20.  rhundre med fokus på globale stormaktspenninger, kald krig, avkolonialisering, fredsarbeid og menneskerettigheter (barns rettigheter) og framveksten av nye internasjonale institusjoner (FN, EEC/EU, WTO, Verdensbanken). Blant desentrale spørsmålene som skal drøftes, er hvordan disse etterkrigstidens demokratiske samfunn vokste fram i et spenningsfelt mellom ideologiske og politiske motp ler, og det sivile samfunn verden over m tte arbeide for fred og avspenning innen nye internasjonale organer og økonomiske modeller.

Samfunnsfagdidaktikk

Ferdigheter i samfunnsfag analyserer faget epistemologisk og undersøker konsekvenser for fagdidaktikk. Her drøftes og vurderes de ulike læringsstrategier i samfunnsfagene og anvendelsen av dem.

Arbeidsformer i samfunnsfag evaluerer ulike metodiske og didaktiske tilnærminger til samfunnsfagundervisning gjennom utforskende arbeidsformer og undersøker desamfunnsvitenskapelige øvelser. Dybdel ringsoppdrag og vurdering for læring utfra didaktiske refleksjoner og analyser står sentralt. Formålet er å utvikle kritisk refleksjon og etisk bevissthet i anvendelsen av samfunnsvitenskapelige metoder i egen undervisning.

Digitale kilder lærer studenten å bruke kilder i undervisning, oppøve kildegransking og kildekritikk. Utvikling av et kritisk blikk på sosiale medier i et historisk perspektiv.

Fagdidaktiske grunntanker som grunnleggende ferdigheter, vurdering, tilpasset opplæring og minoritetskulturelle perspektiver er integrert i alle temaene.

Undervisnings- og læringsformer

De vanligste tilrettelagte læringsformene i emnet er:

- forelesninger
- muntlige fremlegg
- refleksjon over praksis
- metodiske og utforskende øvelser/analyse
- bearbeiding av digitale og andre kilder
- samarbeidslæring og studentrespons

Arbeidsomfang

Det forutsettes at studentene tilegner seg nødvendige kunnskaper, ferdigheter og faglig innsikt ved selvstudium. Det er beregnet at studentene arbeider med lærestoffet i selvstudium 24 timer i uken, i tillegg til 16 undervisningstimer som er timeplanlagt. Til sammen 40 timer per uke. Studenten må ta aktivt ansvar for egen læring.

Praksis

Det er to uker praksis i 8. semester; skoleovertakelse. Se nærmere informasjon i Plan for praksis (5-10).

Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen

- Individuell, muntlig refleksjon av medstudenters undervisningsoppgaver knyttet til områdestudiet
- Individuelt refleksjonsnotat, innleveres digitalt

Arbeidskravene belyser deler av områdene grunnleggende ferdigheter, vurdering og tilpasset opplæring.

Arbeidskravene må være godkjent av faglærer før studenten kan fremstille seg til eksamen.

Eksamen

Individuell muntlig eksamen

Varighet ca. 30 minutter.

Ingen hjelpemidler.

Karakterregel: A-F.

Sensorordning

Intern og ekstern sensor.

Evaluering av emnet

Emneansvarlig har ansvar for at studentene gjennomfører en emneevaluering (EVA3). Resultatene behandles av lærerne i emnet i samarbeid med studieleder. Tilbakemeldinger gis studentene i et møte.

Litteratur

Litteraturlisten er sist oppdatert 2. desember 2019.

Historie

Eriksen, Thomas Hylland (red): Flerkulturell forståelse, Oslo: Universitetsforlaget 2001, kap. 6-7 og kap. 9-10.

Eriksen, Thomas Hylland/Sørheim, Torunn Arntsen: Kulturforskjeller i praksis. Perspektiver på det flerkulturelle Norge, Oslo: Gyldendal 2006, kap. 1-3 og kap. 5-7.

Lund, Erik: Historiedidaktikk. En håndbok for studenter og lærere, Oslo: Universitetsforlaget 2017, kap. 1-2, kap. 5, kap. 7.

Lundestad, Geir: Øst, Vest, Nord, Sør. Hovedlinjer i internasjonal politikk etter 1945, Oslo: Universitetsforlaget 2015, kap. 1-7, kap. 10, kap. 12, kap. 14, kap. 15-16

Mazower, Mark: Governing the World. The History of an Idea, New York: Penguin Press 2012, kap. 9-10.

Områdestudie: USA.

Earle Black & Merle Black (2002), Chapter 12, "Competitive South, Competitive America", i *The Rise of Southern Republicanism*, Cambridge: Belknap of Harvard University Press, 369—404. (35 s)

Hitchens, Christopher, "All Politics is Local", "War and Revolution in Virginia", og "Revolution in France (and a Meeting with Sally)" i *Thomas Jefferson: Author of America*, Harper Perennial, s. 7-66. (59 s).

Johnson, Walter (2013), "The Empire of the White Man's Will" i *River of Dark Dreams. Slavery and Empire in the Cotton Kingdom*, Cambridge: Belknap Press of Harvard University Press, s. 176—209. (33 s.)

King jr, Martin Luther (1963), "Jeg har en drøm", norsk oversettelse i H. Friis Nilsen & H. Jordheim, *Politisk frihet*, Oslo: Res Publica, s. 415—23 (8 s.)

Lincoln, Abraham (1858), "Første debatt med Stephen A. Douglas" og (1863) "Gettysburg-talen", norsk oversettelse i H. Friis Nilsen & H. Jordheim, *Politisk frihet*, Oslo: Res Publica, s. 289—295. (6 s.)

McCurry, Stephanie, "Prologue: The Confederate Project" og "Who Are the People?" i *Confederate Reckoning: Power and Politics in the Civil War South*, Harvard University Press, s. 1—38. (37 s.)

Nilsen, Håvard Friis (2014), "Det glemte frihetsbegrepet", i H. Friis Nilsen & H. Jordheim, *Politisk frihet*, Oslo: Res Publica, s. 13—47. (34 s.)

Paine, Thomas (1776), "Tanker om Amerikas nåværende situasjon" fra *Common Sense*, norsk oversettelse i H. Friis Nilsen & H. Jordheim, *Politisk frihet*, Oslo: Res Publica, s. 193—213. (20 s.)

Richardson, Heather Cox (1997), "Directing the Legislation of the Country to the Improvement of the Country", *TARIFF AND TAX LEGISLATION*, i *The Greatest Nation of the Earth. Republican Economic Policies during the Civil War*, Cambridge: Harvard University Press, s. 103—139. (36 s.)

Wells, H. G. (1920) *The Outline of History Volume 2: The Roman Empire to The Great War*, Chapter 8, "The New Democratic Republics of America and France", s. 360—389. (29 s.)

The Declaration of Independence (1776), Treaty With the Six Nations (1794), Lincoln's First Inaugural Address (1861), The Emancipation Proclamation (1864), alle i *American Historical Documents, The Harvard Classics vol. 43*. New York: P. F. Collier & Son, 1959. (20 s.)

Digital dømmekraft

Giæver, Tonje, Mifsud, Louise, Gjølstad, Eli (2017), "Digital dømmekraft i skolen: Lærernes tilnærming", i Giæver, Mifsud & Gjølstad (red), *Digital dømmekraft*, Oslo: Cappelen Damm Akademisk 2017, s. 104—121 (15 s.)

Økonomisk geografi

Eidsvik, E., Et al. (2019), *Verda og Vi*, Det Norske Samlaget. Kap. 7 og 11 (40 sider)

Eriksen, Tore Linne, Globalisering, global kapitalisme eller global Apartheid? I utvikling: en innføring i utviklingsstudiet, redigert av Eriksen, Tore Linne; Feldberg, Karen Brit.; Kristiansand, Cappelen Damm Akademisk, 2013, kap. 3 s. 61-84 (23 sider). Tilgjengelig i Canvas

Jegstad, Kirsti. Jøsok, Evy. Ryen, Erik. Sandvik Margareth, Kritisk tenkning i klasserommet, Utdanningsnytt.no 02.august, 2019:
<https://www.utdanningsnytt.no/fagartikkel-fagfornyelse-laereplaner/kritisk-tenkning-i-klasserommet/207602>

Jordhus-Lier, David og Kristian Stokke (red), (2017) Samfunnsgeografi: En innføring. Cappelen Damm Akademisk. kap. 5,6,8,9,10,19,22 ISBN: 9788202567422. Bare tilgjengelig online (open access), og kan lastet ned i ulike formater fra:
<https://press.nordicopenaccess.no/index.php/noasp/catalog/book/14>

Mikkelsen, Rolf og Per Jarle Sætre (red.) (2015) Geografididaktikk for klasserommet. En innføringsbok i geografiundervisning for studenter og lærere. 4. utgave. Kristiansand, Høyskoleforlaget.

Nolet, R. Bjørshol, S. (2017), Utforskning i alle fag. Cappelen Damm Akademisk. Kap. 1,2,8 (40 sider)

Nystad, J.F. og Rosèn, E. (2018), "Samfunnsgeografi". Læremiddelforlaget, 2 utgave 2018 kap. 6, 8, 9 og 10

Sokol, M. (2011), Economic Geographies og Globalisation: A short Introduction. Engelsk. Edward Elgar Publishing Ltd, ISBN13: 9781849801539 Kap. 3 (23 sider) Tilgjengelig i Canvas